

Bilaga 1

Inbjudan till samråd gällande framtagande av övergripande efterbehandlingsplan för Röjnorets torvtäkt

Skellefteå och Norsjö kommuner, Västerbottens län

Skellefteå Kraft AB

Innehållsförteckning

1. Inledning och inbjudan till samråd	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Områdesbeskrivning	3
1.3 Syfte	4
1.4 Processen	4
2. Övergripande efterbehandlingsplan	5
2.1 Efterbehandlingsplan	5
2.2 Historisk beskrivning av våtmarksområdet	5
2.3 Vart rinner vattnet?	7
2.4 Slutsats	7
3. Fortsatt arbete	8

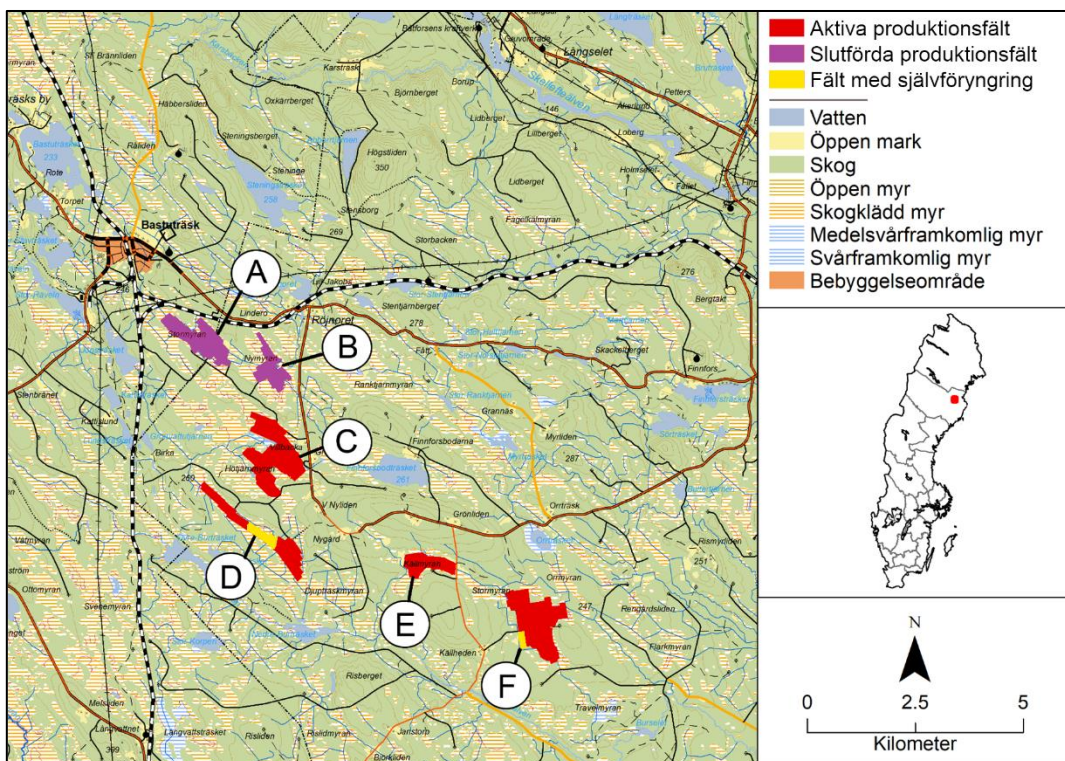
Bilden på framsidan visar en dikningspåverkad våtmark i Norrbotten.

Foto: Jon Andersson, Sweco

1. Inledning och inbjudan till samråd

1.1 Bakgrund

Skellefteå Kraft äger och bedriver idag tre torvtäkter som används för att producera energitorv. Skellefteå Kraft planerar att på sikt avsluta och efterbehandla torvtäkterna. Den största torvtäkten kallas Röjnoret och är belägen söder om byn Röjnoret, sydost om Bastuträsk, i Skellefteå och Norsjö kommuner, se Figur 1.

Figur 1. Produktionsfälten A-F. I fält A och B är produktionen slutförd (lila) medan fält C - F fortfarande är aktiva (röd). I fält D och F finns delar med naturlig föryngring av skog (gult) Samtliga områden ligger strax söder om byn Röjnoret i den norra delen av Västerbottens län. Lantmäteriet ©

1.2 Områdesbeskrivning

Torvproduktionen startade mellan slutet av 1970-talet och början av 1980-talet. I produktionsfält A och B bedrivs i dag ingen produktion. I resterande fält är verksamheten fortfarande aktiv.

Röjnorets torvtäkt ligger inom myrtypsregionen Sydlig aapamyrr, som domineras av topogena kärr och av nordliga mossar och blandmyrar av mosaiktyp. Aapamyrrar är ett samlingsuttryck för hydrologiskt sammanhängande våtmarkskomplex som kan utgöras av flertalet myrtyper. Utredningsobjekten ligger inom ett område med tämligen stor andel våtmark och där mänsklig påverkan är stor.

Röjnorets torvtäkt är uppdelad i sex olika produktionsfält om cirka 523 hektar och som i denna rapport benämns "Torvtäkt A-F", se Tabell 1 och Figur 1.

Tabell 1. Produktionsfältens namn.

Produktionsfältens namn	
A	Nymyran 2,3
B	Nymyran 1
C	Hötjärnmyran
D	Porsmyran
E	Källmyran
F	Källheden

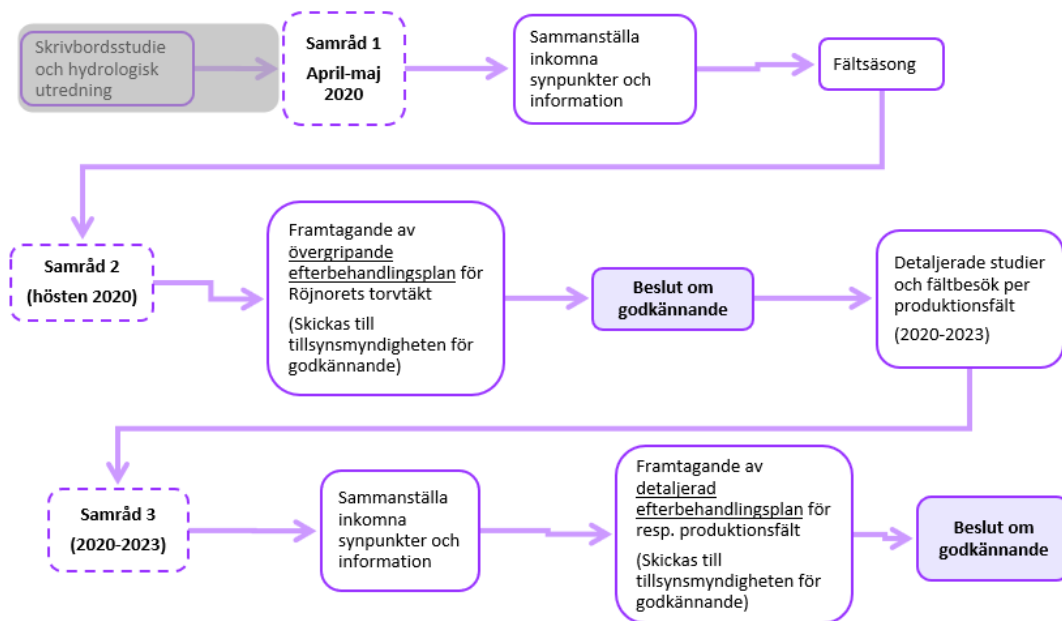
1.3 Syfte

I februari 2019 fick Skellefteå Kraft beslut av miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen i Västerbottens län till fortsatt torvproduktion inom Röjnorets torvtäkt (ärendebeteckning 551-6808-2017). I tillståndet redovisas som villkor att torvtäkten ska efterbehandlas successivt för avslutade produktionsområden i samråd med tillståndsmyndigheten. Hela området ska vara efterbehandlat inom tillståndstiden för verksamheten. Detta innebär att Skellefteå Kraft ska ta fram en övergripande efterbehandlingsplan i samråd med berörda markägare, kommuner och samebyar som ska lämnas in för godkännande till tillsynsmyndigheten senast två år efter att tillståndet tagits i anspråk. Därefter kommer en detaljerad efterbehandlingsplan över hur respektive produktionsfält ska efterbehandlas att tas fram i samråd med markägare och samebyar.

Med anledning av det genomför nu Skellefteå Kraft ett första samråd. Detta samråd syftar till att samla in information och synpunkter inför framtagande av en övergripande efterbehandlingsplan för Röjnorets torvtäkt.

1.4 Processen

En skrivbordsstudie och hydrologisk utredning har genomförts inför detta första samråd. Nedan presenteras översiktligt den process som projektet står inför, se Figur 2. I detta första samråd samråder Skellefteå Kraft om hela Röjnorets torvtäkt. I det andra samrådet kommer ett samråd för respektive produktionsfält, se Figur 1, genomföras. I det samrådet kommer mer specifika åtgärder för respektive produktionsfält, i samråd med markägare och sameby, diskuteras och utredas inför framtagande av detaljerade efterbehandlingsplaner.

Figur 2. Processen för framtagande av översiktlig- och detaljerad efterbehandlingsplan inför efterbehandling av torvtäkten Rönjoret.

2. Övergripande efterbehandlingsplan

2.1 Efterbehandlingsplan

Den övergripande efterbehandlingsplanen ska baseras på en hydrologisk utredning och det ska framgå övergripande hur stor del av det totala täktområdet som kan utgöra skog, våtmark och vattenspegel. Planen ska också redovisa betydelsen för ekosystemen och den biologiska mångfalden.

För att kunna föreslå lämpliga åtgärder som kan återställa hydrologin i produktionsfälten har en inledande skrivbordsstudie med hydrologisk utredning gjorts.

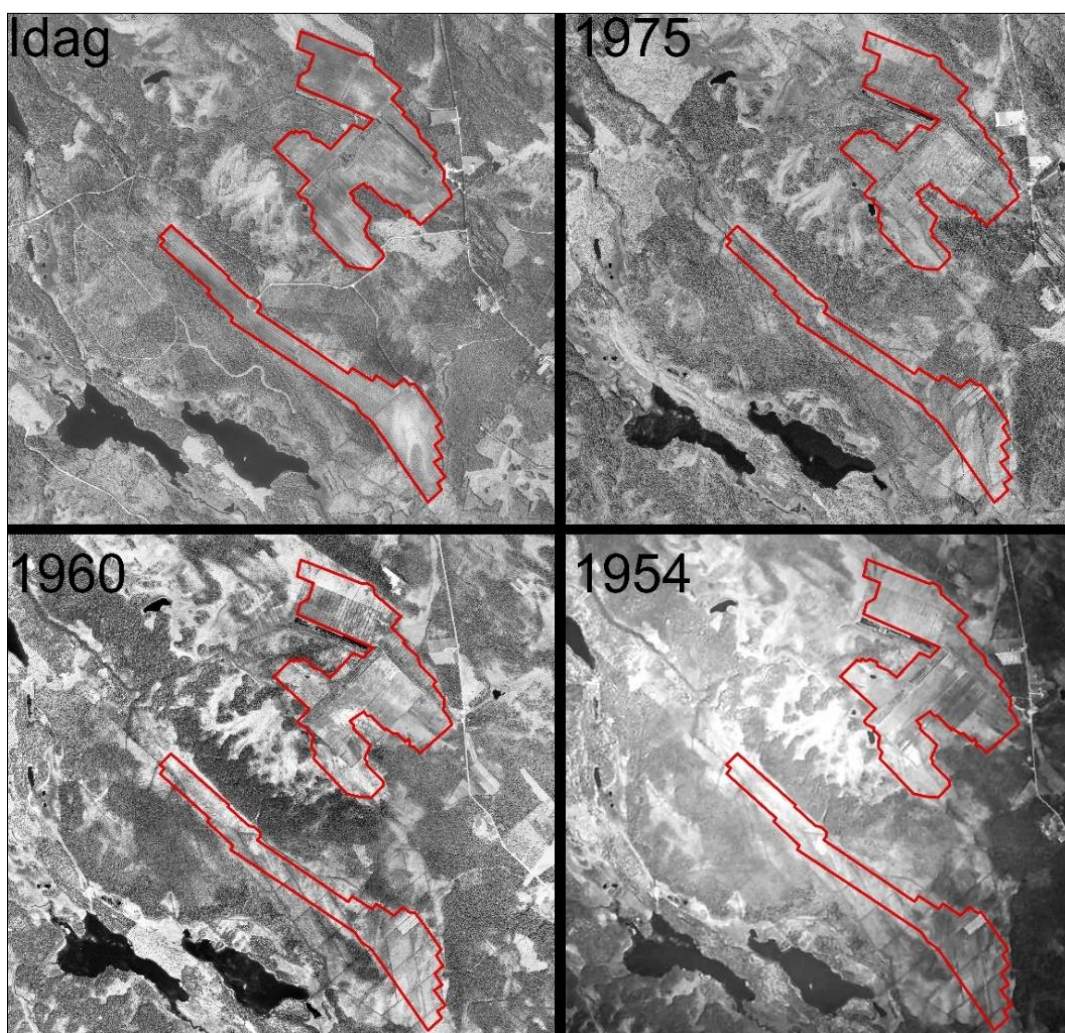
Syftet med studien är att på ett översiktligt sätt beskriva vattnets rörelse i täktområdena och i det omgivande landskapet. Resultatet från studien kommer att ligga till grund för kommande fältbesök och mer detaljerade utredningar som ska göras under arbetets gång. Målsättningen är att få fram förutsättningarna för valet av efterbehandling i de övergripande efterbehandlingsplanen.

2.2 Historisk beskrivning av våtmarksområdet

Under skrivbordsstudien har fotomaterial inhämtats från olika källor och från olika tidpunkter. De äldsta bilderna kommer från mitten av 1950-talet och utgörs av flygfoton. Materialet är tänkt att ge en inblick i hur skog och våtmark förändrats över tid. I de äldre flygfoton från 1950-talet till 2010-talet, som presenteras i Figur 3, ser man tydligt att platserna som valts för torvproduktion tidigare utgjordes av mer eller mindre öppna våtmarker. De var dock redan under mitten av 1950-talet tämligen hårt påverkade av myrdikning och till stor del även av myrodlingar.

När det gäller de skogsmarker som omger våtmarkerna så har de genomgått stora förändringar till följd av det kalhyggeskogsbruk som dominerat sedan 1950-talet. Våtmarkerna, har till följd av de dikningsföretag som antagligen utfördes redan i slutet av 1800-talet, sakta beskogats med glesa bestånd av tall och björk. Enstaka träd syns där torvtäkterna idag täcker marken, men någon produktiv skogsmark torde inte ha funnits på dessa platser som i huvudsak täcks av lager med torv.

Runt våtmarkerna finns en blandning av skog som står på ett mosaikartat system av låga moränryggar, myrholmar och mer eller mindre sammanhängande skogsmarker. Dessa marker torde ha varit beskogade sedan inlandsisens tillbakadragande då de första skogarnas återetablering på de nyblottade och färska moränslätterna, som då täckte stora delar av Sveriges yta, skedde.

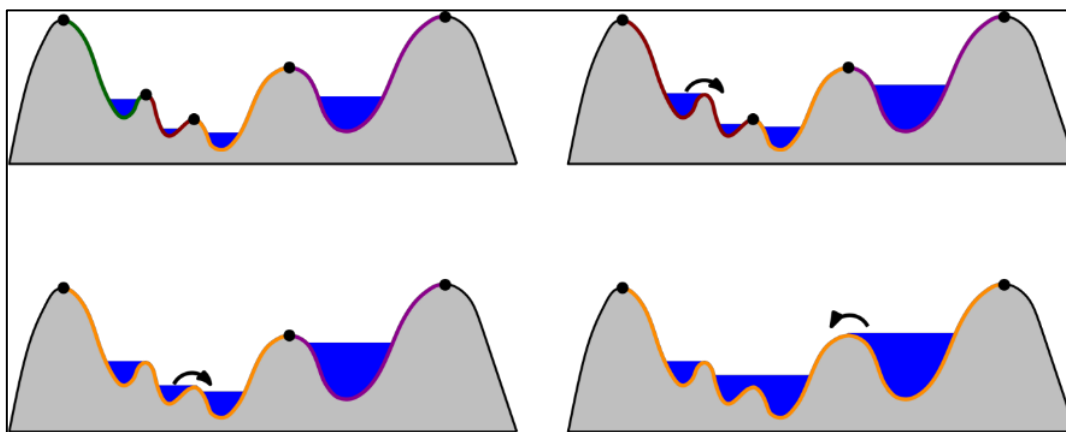

Figur 3. Kartorna visar hur delar av det stora våtmarksområdet söder om Rönjoret, på och runt Torvtäkt C och D har utvecklats över tid. Man kan tydligt se att täktområdena (röda linjer) har placerats på marker som tidigare varit våtmarker, om än tämligen hårt påverkade av dikning och myrodling redan på 1950-talet. Exemplet är representativt även för Torvtäkt A och B samt E och F. Lantmäteriet ©

2.3 Vart rinner vattnet?

Den hydrologiska modellen som genomförts analyserar höjddata från ett ytvattenperspektiv. Analysen används för att utreda hur en viss regnmängd kan förväntas ansamlas på en yta samt möjliga rinnvägar i terrängen. Vatten från hela avrinningsområdet bidrar, enligt de topografiska förutsättningarna, och ansamlas sedan i tillgängliga lågpunkter. När en mindre lågpunkt fyllts till sin tröskelnivå fylls därefter nedströms lågpunkter tills vattnet når utströmmande punkt i sjö eller hav.

Ett exempel på hur detta fungerar kan ses i Figur 4.

Figur 4. Illustrationen visar hur vatten flödar mellan lågpunkter i terrängen vid en given regnmängd. I modellen resulterar detta i flödesvägar samt vattendjup i de svackor som vattenfylls.

I den hydrologiska analys som gjorts framträder ett antal tydliga mönster. Först och främst ser man tydligt att Torvtäkt E och F via sina fyra intilliggande avrinningsområden är hydrologiskt åtskilda från Torvtäkt A-D som i någon mening är sammanlänkade via sina sex motsvarande avrinningsområden.

Dessa grundläggande samband är av yttersta vikt för att det fortsatta arbetet med efterbehandlingen av torvproduktionen i Røjnoret ska kunna fortskrida på ett tydligt och väl faktabaserat sätt.

2.4 Slutsats

Under skrivbordsstudien har det framkommit ett flertal viktiga samband. Det är till exempel tydligt att markerna som i dagsläget nyttjas som torvtäkter tidigare har utgjorts av våtmarker och att de i sin helhet idag klassas som torvmarker. Våtmarker är fuktiga områden där jordmånen i huvudsak består av halvt nedbruten vitmossa, vardagligt kallad "torv". Utifrån kunskapen om jordmån kan vi även säga något om markens tidigare beskaffenhet vad det gäller skogsproduktion. Resultatet av efterbehandlingen bör ligga i nära våtmarkens ursprungliga tillstånd, eller åtminstone ha förutsättningar att på sikt utveckla liknande karaktär.

Det visade sig att torvtäkterna ligger i tio olika avrinningsområden varav fyra av dessa i någon mening är frånskilda de sex övriga. Den mer detaljerade studie som är planerad kan dock komma till andra slutsatser vad det gäller transport av vatten över området, vilket bör läggas på minnet. Vattnets riktningar och mängden vatten som leds ut ur torvtäkterna är

av stor vikt för det kommande efterbehandlingsarbetet. Om detta kommer kommande studier ge mer tydliga svar.

3. Fortsatt arbete

Information och synpunkter som framkommer under samrådet är en viktig grund för det fortsatta arbetet och framtagande av den övergripande efterbehandlingsplanen. Efter samrådet kommer inkomna synpunkter att sammanställas och en övergripande efterbehandlingsplan arbetas fram. Ett ytterligare samråd kommer att genomföras och därefter lämnas planen till länsstyrelsen för godkännande i slutet av 2020.

När den övergripande efterbehandlingsplanen är godkänd ska en detaljerad efterbehandlingsplan tas fram för respektive produktionsfält. För att kunna göra förutsägelser om specifika åtgärder och utsagor om platser för dessa åtgärder krävs mer detaljerade studier med tillhörande fältbesök. Dessa utökade och mer uttömmande studier är planerade att utföras under 2020–2023.

Den detaljerade efterbehandlingsplanen ska även den tas fram i samråd med berörda markägare och samebyar och lämnas in till länsstyrelsen för godkännande senast ett år innan varje produktionsfält efterbehandlas. Den detaljerade efterbehandlingsplanen ska innehålla information om vilka diken som behöver åtgärdas och hur marken ska efterbehandlas. Vid behov ska tillstånd sökas för markavvattningsåtgärder.